

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI MUROJAATNOMASIDA
MIGRATSIYA MASALALARI VA NOQONUNIY MIGRATSIYAGA QARSHI
KURASHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI**

Xolmirzayeva Shoxista Arziqul qizi

TDYU tayanch doktoranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18368841>

Hozirgi globallashuv va mintaqalararo integratsiya jarayonlari sharoitida xalqaro migratsiya, xususan, noqonuniy migratsiya masalasi davlatlarning milliy xavfsizligi, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligi va inson huquqlarini ta'minlash bilan bevosita bog'liq dolzarb muammolardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan Oliy Majlisga yo'llanadigan Murojaatnomalarda mamlakatni rivojlantirishning strategik yo'nalishlari belgilab berilar ekan, unda mehnat migratsiyasi, fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, xavfsiz va tartibli migratsiyani ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Ushbu jihatlar Prezident Murojaatnomasini noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashning siyosiy-huquqiy asoslarini tahlil qilish uchun muhim manba sifatida namoyon etadi.

Prezident Murojaatnomasida migratsiya masalasining o'rni

Prezident Murojaatnomalarida migratsiya masalasi, avvalo, aholi bandligini ta'minlash, mehnat resurslaridan samarali foydalanish va fuqarolarning xorijda qonuniy mehnat faoliyatini amalga oshirishi uchun shart-sharoitlar yaratish bilan bog'liq holda yoritiladi. Davlat rahbari tomonidan xorijda ishlayotgan O'zbekiston fuqarolarining huquqlarini himoya qilish, ularning huquqiy madaniyatini oshirish hamda tashqi mehnat migratsiyasini tartibga solish bo'yicha institutsional mexanizmlarni takomillashtirish zarurligi ta'kidlanadi.

Mazkur yondashuv migratsiya jarayonlarini faqat iqtisodiy hodisa sifatida emas, balki ijtimoiy, huquqiy va xavfsizlik omillari bilan uzviy bog'liq kompleks masala sifatida ko'rish zarurligini anglatadi.

Ayniqsa, qonuniy migratsiya imkoniyatlarini kengaytirish orqali noqonuniy migratsiya xavfini kamaytirish g'oyasi Murojaatnomalarda ilgari surilgan ustuvor yo'nalishlardan biridir.

Noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashning konseptual yondashuvlari

Prezident Murojaatnomasi mazmunidan kelib chiqib, noqonuniy migratsiyaga qarshi kurash quyidagi asosiy konseptual yo'nalishlar orqali amalga oshirilishi lozimligi anglashiladi:

Birinchidan, migratsiyaning oldini olishga qaratilgan profilaktik choralar. Bu, avvalo, aholini ish bilan ta'minlash, kasb-hunar o'rgatish, yoshlar bandligini oshirish orqali fuqarolarning noqonuniy yo'llar bilan xorijga chiqish ehtiyojini kamaytirishni nazarda tutadi.

Ikkinchidan, huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish. Prezident Murojaatnomalarida qonun ustuvorligini ta'minlash, migratsiya sohasidagi qonunchilikni xalqaro standartlarga moslashtirish va huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini samarali tashkil etish masalalari muhim o'rin tutadi.

Bu esa noqonuniy migratsiya, odam savdosi va transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashishda mustahkam huquqiy asos yaratadi.

Uchinchidan, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish. Noqonuniy migratsiya transmilliy xususiyatga ega bo'lganligi sababli, Prezident Murojaatnomasida xorijiy davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan migratsiya sohasida hamkorlikni kuchaytirish zarurligi qayd etiladi. Bu, xususan, qayta qabul qilish (readmissiya) bitimlari, axborot almashinuvi va qo'shma dasturlarni amalga oshirish orqali ifodalanadi.

Murojaatnoma va inson huquqlari kontekstida noqonuniy migratsiya

Prezident Murojaatnomalarida inson qadr-qimmatini ulug'lash tamoyili markaziy o'rin egallaydi. Ushbu tamoyil migratsiya, jumladan, noqonuniy migratsiya masalasida ham muhim ahamiyatga ega.

Noqonuniy migrantlarga nisbatan faqat repressiv choralarni qo'llash emas, balki ularning asosiy huquq va erkinliklarini ta'minlash, ekspluatatsiya va zo'ravonlikdan himoya qilish masalalari ham e'tibordan chetda qolmasligi lozimligi ta'kidlanadi.

Bu yondashuv Prezident Murojaatnomasida ilgari surilgan insonparvarlik va ijtimoiy adolat g'oyalari bilan uyg'un bo'lib, noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashni faqat xavfsizlik nuqtayi nazaridan emas, balki inson huquqlari prizmasidan ham ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Murojaatnomalari noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashning siyosiy, huquqiy va institutsional asoslarini belgilab beruvchi muhim strategik hujjat sifatida namoyon bo'ladi.

Unda migratsiya jarayonlarini tartibga solish, fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish hamda inson qadr-qimmatini ta'minlash masalalari o'zaro uzviy bog'liq holda yoritilgan.

Mazkur yondashuv O'zbekistonning noqonuniy migratsiyaga qarshi kurash siyosatini yanada tizimli va samarali amalga oshirish uchun mustahkam ilmiy-nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.